

SZÍNÉSZNOVELLA

Interjú Bubik Istvánnal

Hol van az Új Színház? Teregetem a pesti térképet az ismeretlen utcák szélvédett zugaiban. A "legrövidebb útvonal" (a térkép, az absztrakció erre csábít) egyre bonyolultabb, az utcák szavaiból csak nem akar kikerekedni az odatalálás ép mondata. Végül benyitok egy aprócska műszaki boltba, és veszek egy magnókazettát. A kölcsön-diktafonba. A tulaj is kicsi, a feltornyozott, modern berendezések tövében egészen szürke, de láthatólag mindent tud. A világváros pötty árudájának alázatos vezetője hatszáz éves szemekkel néz rám. Itt minden kapható, sugározza a zsúfoltság. Tessék a szalag, tolja elem a dobozkát, tetején a vakító számlacédulával. Az Új Színház? Csak balra tovább kell menni, megismeri – mondja benszülött eleganciával. Hát persze, biccentek, mint saját magam fensőbb énje. Talán azt kellene mondanom: Isten áldja meg kendet! Visszanyelem a poént, győztél, mert ami van, azon már a mélyértelműség sem segít. Elindulok a járdára felparkolt autók és az ólmos falak szegélyezte síkatorban. Öt perc múlva megtalálom a színházat, világos homlokzatú, épphogy nem terebélyes. A portás – "vagy tiszteleg, vagy kirúg"-bácsi – közli, hogy próba folyik. Aztán elmegy, visszajön, majd elvezet a társalgóba. Szólni fog Bubik István művész úrnak! Szólt. (Ücsörgünk az öltözőben, a diktafon nyúzza a szalagot.)

Többfajta színész van. Ha csak a Hevesi Sándor táblázatát nézem, háromféle: a komédiás, a virtuóz és a művész. Az egyéni sors kérdése, hogy ki melyikbe születik, az viszont vérmérséklet, neveltetés, öntudat és állapot függvénye, hogy ki mit hoz ki magából. Mennyire mélyre megy le. Mostanában, főleg hogy a kollégáim közül jó páran megrémültek az új, kapitalista szabályoktól, nem egyszer szereplési lehetőségnek vagy egyszerűen pénzkereseti alkalomnak fogják föl a színészetet. Elfeledkeznek mesterségüknek a hivatásbéli jellegéről. Valaki nem szégyelli kimondani, hogy azért vállal el minden szart, mert meg kell élnie. Ő ezért szégyenkezhet. Én, miközben büszke vagyok rá, hogy nem fogadok el igénytelen televíziós szereplésre való felkérést, muszáj, hogy kölcsönkérjek. Én ezért szégyellem magam.

A jogi és gazdasági ügyek kapcsán olyan szinten kell sajnos alakoskodnunk, hogy az egyáltalán nem tesz jót a színészetnek. Rengeteg a hétköznapi "szerepjátszás". Ráadásul a televízió kereskedelmi csatornáinak jóvoltából összezavarodtak a dolgok, mintha önmagában a szereplési lehetőség megkapása már egyenlő volna a színészettel. A színészet a jellemábrázolás művészete, de amit az ember kilencvenöt százalékban a televízióban lát, az nem egyéb, mint szereplés. Szereplő bárki lehet. Odamegy egy bájos arcú, de nagyon szigorú beszédmodorú riporternő valakihez az utcán, és megkérdezi, hogy a legújabb szárnyas intimbetétről mi a véleménye Gézának, és nyolc millió ember nézi az esti összefoglalóban, hogy Géza mit mondott. Nyolc millió ember előtt szerepel Géza, és ismeretlennél ismeretlenebb emberek hosszú hetekig veregetik a vállát az utcán, hogy "Láttunk ám! Nagyon jó volt!" Teljesen mindegy, hogy mit csinált. "Láttunk, a tévében szerepeltél!"

"Géza"-helyzetgyakorlat. "Géza"-bagatell. Etűd "Géza"-ra. Eljártssza a gézaság boldog butaságát. Olyan jó, mintha irigy lenne. Csak a bosszú adhat ekkora erőt. Géza

tompa, szögletes, ellentmondást nem ismerő. Egyébként. De épp szerepel. Vigyorog az operatőr válla fölé, annak a harminc kilós kamera-állatnak az egyetlen, sóvár szemébe. Megmondja az őszintét. A tömeg felhördül. A névtelen szurkolótábor. A család olvadozik. Na, elég volt "Géza"-ból, fészkelődöm, lehet, hogy Bubiknak is, mert átgyúrja az arcát, a hangjából kiszűri a falsot, ellazul. Géza elengedett alakja visszahull a nagy viaszkádba, és alámerül.

Egyszer azt mondta nekem egy híres pesti sebész, hogy szerinte a gyógyítás jellem kérdése. Ezen elgondolkodtam. De hát a színészet és nagyon sok más is jellem kérdése! Vannak köztünk fantasztikus virtuózok, de a kutyámat nem bíznám rá, hogy egy órát megsétáltassa. Magamra sem vagyok minden szituációban büszke, tehát sok mindenben nem állhatok mint példa a magyar ifjúság elé, de az biztos, hogy azért van nagyon sok gyenge előadás és nagyon sok gyenge színész, színészi megoldás, mert kevés a jellem. Van számtalan csinos nő, jó alkatú, jól beszélő férfi. Úgy tűnik, hogy mindent tud a mesterségről, alkalmas a színészetre. Mégis gyenge, még sincs átütő ereje! Miért? Mert nem erős jellem. S ahogy köztünk kevés a jellemes ember, úgy a "civil" életben sincs másképp. Ilyesformán mi, színészek és színházi emberek csak teljesítjük a shakespeare-i értelemben vett hivatásunkat: tükröt tartunk a magyar természet, a magyar valóság elé.

A színészet – viccesen szoktam mondani – láb kérdése. Jó, nem árt egy kis szív, egy kis ész, de alapvetően láb, mert nagyon kevés olyan szerep van, amiben ülni vagy feküdni kell. Általában órákon keresztül állunk, próbákon és előadásokon. Tönkremegy a lábunk a különböző rosszabbnál rosszabb, ferdébbnél ferdébb színpadokon, díszletben. Viccet félretéve, nekünk elsősorban az érzéseket kell hoznunk, szélsőségesen, amit a jó rendező karmester módjára helyére hangszerel. Több variációt bemutatunk, amelyekből a benne élő, valamennyire kész kép alapján választ. Mi hozzuk az indulatokat, az érzelmeket, a testünket, a szívünket, s a rendező az, aki ezt koordinálja és a helyére rakja.

Sajnos azt kell hogy mondjam, a karizmatikus vezetés hiánya miatt teljesen szétesett a szakma, nagyon kevés a jó "karmester", így szakmailag és morálisan is elég vegyes képet mutat a magyar színház helyzete. Azért nem megy előre a színészet, mondja Latinovits a *Ködszurkáló*ban, a Szendrő Józsefnek írt levelében, mert ugyanaz a négy ember vezeti a főiskolát, mint akik a színházak igazgatói, főrendezői, és akik a legmagasabb posztokon vannak a színházzal kapcsolatos masinériában. Ma dettó ugyanez a helyzet, lásd a Zsámbéki, Babarczy, Kerényi Imre, Marton László quartettet és az ő embereiket. Ez beteges dolog! De ami a lényeg, s ezt megírta Latinovits: az a bizonyos négy úr gondoskodott arról, hogy az utódaik még az ő képességeiket se érhék el. Tudatosan alakították így!

Nem vagyok politizáló alkat. Egyébként is a drámatörténet arra tanít, hogy öt lépés távolság a politikától és a politikusoktól! Mert valahogy törvényszerűen piszkos, szennyes dolog.

Bejön egy lány az öltözőbe, Bubik háta mögé kerül, és matat a falhoz támasztott tárgyak között. Nem tudni, mit akar, nem tudja, mit akar. Mint aki hirtelen dolgot talált magának, tesz-vesz az értelmes jelenlét látszatáért. A színész tovább beszél, de én már a lányt figyelem. Ki ez a "csitri"? Kínosan sokáig ügyködik, ha már itt van. Bubik is inkább a diktafonnak magyaráz, semmint nekem. Beterpeszt a retorika díszletei közé. A nézőtérén a

surrogó magnó, hátul a lány neszei. Végre elmegy a vendég, kitisztul a kép. Elalszik a piros lámpa.

De azt meg kell mondanom, hogy az a bolsevik éra, amely ötven évig tartott, és nem is olyan rég ért véget, öntudatvesztő és butító hatással volt a társadalomra. Jelen viszonyainkban ez csapódik le, s a hatása még hosszú-hosszú évekig érezhető lesz. Nem véletlen, hogy a színházművészetben is úgy alakult ki az iskolarendszer, hogy kevés jellemes embert képez. A többi, akárcsak a juniorválogatott szépreményű játékos, amint bekerül egy felnőtt focicsapatba, abban a pillanatban megromlik. Egy évre rá egy nagyképű, aranygyűrűs gyerek áll eléd, aki követeli a nem-tudom-milyen kocsit meg lakást, különben nem hajlandó labdába rúgni. Ez lesz belőle. S ez nekünk, felnőtteknek köszönhető...

Az az észbontó a színészetben, hogy miközben teljes beleéléssel ölelek, mint Bánk bán Melindát, aközben pontosan tudnom kell, hogy ha aznap nyugdíjas bérlet van, akkor egy kicsit hangosabban, emeltebben kell beszélnem, hogy a nyugdíjasok ne szóljanak föl: "Mit mondott?" Vigyáznom kell a kolléganőm sminkjére, hogy az izzadsággal le ne szedjem róla, hogy a póthaját ne hogy véletlenül kikapjam a hajából, netán a töröm vagy a kardom markolata le ne szakítsa a vékony, tüll hálóingét, mint az egyik próbán. Nehogy úgy üvöltsem bele az arcába, hogy szeretlek vagy gyűlöllek, hogy levegyem róla a fényt, s mellesleg úgy csapjak a díszletre, hogy ne szakadjon be, mert papírmaséból van. S mégis: teljes beleéléssel kell ölelnem!

Szerelmes, veszem észre Bubikon. Folyton szerelmes. Vigyáz a partnerére, gyengéd, miközben szanaszét kapálózik belőle a szenvedély. Magyarazza nekem, civilnek, a képzeletben beállított jelenetet, a fontos részeknél lehalkul, fojtott lesz. Olyan, mintha koncentrálna, keresné a fogódzót, egyre lejjebb kavarog a szavak deszkaszálába kapaszkodva. Aztán ellöki magát, megtörténik az átalakulás, s rábízta magát új állapotára. Míg tart az indulat-impulzus kiváltotta révület, nem tudja, hogy egyébként miről szól a világ. Hirtelen föleszmél, kijózanodik. A tárgyak visszanyerik körvonalait.

Amatőr az, aki habzó szájjal, lelkesedésből játszik, rettentő lelkesedéssel csapja magát oda a földhöz, és nincs egészen tisztában a művészi következményekkel. A profi vérenek verejtékével megkomponálja a szerepet, és miközben teljes beleéléssel játszik, mégis kontrollálja magát, és tisztában van a hatással, amit kifejt.

A mesterségnek vannak megtanulható részei. Beletartozik a beszéd, a testmozgás, a testtudat, hozzátartozik a koncentrálókézség, a memóriakézség. Mindezt, kellő szorgalommal és állhatatossággal, lehet fejleszteni. De azért a mai, magas fokú színjátásban nem elég, hogy vadul, ösztönösen érez valaki.

Az ajtó fölött váratlanul zörögni kezd egy doboz, a partizánfilmek adó-vevőinek a hangján. Ahá! Képek sora: kollégiumi szobák, osztálytermek, laktanyai szállások buherált vagy kibelezett ládikói, magasan a falon. Hülye zenét gurguláznak, vagy érthetetlen szöveget pattognak. Belül egy nyüzött hangszóró mered a gyógyszeresdoboznyi sötétbe, mint egy icipici, vak bányaló. Keresnek valakit telefonon. Kétszer mondják be, sok a háttérzaj, és a központi kapcsolótábla minden értesítés előtt rágerjed a rendszerre. Csönd. A gép kikápcolt. A dobozon egyetlen gomb sincs.

Van ösztönös és van tudatos színész. A színésztől a néző nem értekezést vár. Nekem nem az a dolgom – s ezt el lehet olvasni Bárdos András *Őfelsége, a színész* című könyvében –, hogy értekezést adjak. Ha meghallgatunk színészeket a szerepükről magyarázni, legtöbbször nagy butaságokat mondanak. A színész nem föltétlenül tudja pontosan elmondani, hogy mit játszik. Nekem az a dolgom, hogy érezzem, és ami még fontosabb, mert érezni más is érez, hogy éreztetni és értetni tudjam a konfliktust. Ez a kötelességem.

Valaki ma is templomnak tekinti a színházat, valaki pedig üzemnek. A döbbenetes az, hogy ettől még mindkettő lehet jó színész. Az kétségtelen, hogy egy felületes ember nem válhat nagy művésszé. Lehet nagyon jó komédiás, aki alakít, alakoskodik. Lehet virtuóz, aki átalakít és elkápráztatja a közönséget a személyiségével. Minden szerepet magára húz, és az briliáns. Nem is veszi észre a közönség, hogy semmi köze a leírt figurához. Ő mindig magát adja, és mindig lehengerlő módon. De a művész, s most vegyük komolyan a kifejezést, nem játszik, nem alakít át, hanem éli a szerepet. Egyszerűen átalakul azzá és éli. Ez a legmagasabb kategória, azt rongyember nem érheti el.

Azt hiszem, máris elégedetlen a felvett anyaggal. Az interjú a virtuózok műfaja. Ő nem az. Nem tudja kivágni a rezet, érzi, hogy nem elég érdekes, villódzó. Kéne valami vonzó alaphang, nemcsak rögeszmék vagy nemes kirohanások. A virtuóz férfszínészek majd mindegyike feminin, kényes és kifinomult akrobata. Két, sőt három nemű folyékony lélek, a magasabb rendű magamutogatás szenvedélybeteg. Hát persze, hogy Bubik nem érti ezt az egészet, egy tömbben gubbaszt a virtuózok budoárja küszöbén. Ingajaratban van a komédiás és a művész között. Bolondozásaiban ott a művészöntudat, a csúcson meg kibuggyan belőle a komédiás, az örök, a végső szépségű. Telik a szalag a magnóban. Reméli, hogy én "virtuóz" vagyok. De azért leplezett gyanakvással néz rám.

A lexikon szerint brácsás az, aki brácsán tud és brácsán szokott játszani. Az a brácsás. Én színész vagyok, mert estéről estére, különböző komédiákban és tragédiákban különböző nagyságú és minőségű szerepeket "adok". Huszonöt éve gyakorlom a mesterségem, tehát tudom, hogy alkalmas vagyok rá. De az is kétségtelen, hogy ha nem ajánlják paptanároim, illetve ha nem vesznek fel elsőre a főiskolára, akkor egyáltalán nem biztos, hogy még egyszer megadtam volna a lehetőséget, hogy kirúgjanak. Hiúságból?... Lettem volna lovász vagy dobos, vagy mit tudom én mi, és mint a többi, művészetet szerető, színházámuló civil ámulnám a jobbnál jobb színészeket. Irigyelném őket, mint a jó papokat, vagy mindenkit, aki a mesterségét magas szinten űzi.

Gyerekkoromban, amikor igencsak hatottak rám a ferences tanárok, akkor volt egy olyan rövid időszak, amikor pap akartam lenni. Éreztem, egy papnak akkora ereje van a szószéken, olyan nagy hatással tud lenni emberek százaira, hogy képes megjobbítani az életüket. Ezt érzem a jó színészetnél is, hogy milyen nagy "hatalom", milyen nagy erő. Bennem mindig is dolgozott a szándék, hogy megjavítsam mások életét. Van bennem segítőkészség, ezért hajlamos vagyok a herdálásra. Adok ide, adok oda, különösebben nem gondolom át.

Én a napnak élek. Minden előadás egyszeri és megismételhetetlen, mert ugyanaz a három-négy-öt száz ember még egyszer nem nézi meg. Ez rövidtávúvá teszi a színészt. Abszolút a napnak él, szó szerint. A legfőbb kérdés, hogy ma este sikerüljön jól megoldani a szerepet. Hogy holnap?!... E pillanatban több, mint negyvennyolc óra van szombatig.

Annyi minden történhet! Még azt sem tudom, hogy ma este hétig mi lesz, milyen telefont fogok kapni, vagy kimegyek levegőzni, és látok egy olyan balesetet, hogy felfordul a gyomrom, esetleg engem ütnek el... A jó Isten tudja! De ettől izgalmas.

Szinte hadarja, hogy mi minden eshetne meg vele. Odakint. Csak a véletlenül, a tragédiában és a kegyelemben hisz, a csodák nem foglalkoztatják. Ő a csodák pásztora és számtartója, hogyan is kerekedhetnének fölibe! Estéről estére megmozdulnak a bábok, Drakula és Csipkerózsika, a Gólem és Olimpia, bókolnak és settenkednek a szövegkönyv szerint. A csoda a színházban él. Ha megtörténik az átalakulás, és valami furcsa igézet révén megszállja a szerep a színészt, kezdődhet a vendégség. Az utca bűdös, a Duna vizes, a költő metróra vár. Odakint.

Miután gyerekkorom óta focizom, kosárlabdázom, illetve a ferences gimnáziumban egy szigorú, zárt rendszerben éltem, ahol megtanítottak az alkalmazkodásra, jó közösségi ember vagyok. Saját érdekeimet alá tudom rendelni a köznek, de abban a pillanatban, ha a közösség elveszti az erejét, vagy kételkedem benne, akkor nagyon fegyelmezetlen tudok lenni. Ezt egy profi természetesen nem engedhetné meg magának. A környezet sem engedhetné meg! A környezetnek biztosítani kéne számára a profi körülményeket. Például ennek az öltözőnek nincs ablaka. Így még életemben nem öltöztem. Ez itt kezdődik.

Az egyetlen valódi drámai pillanat az öltöző kisszínpadán. Bonyit egy javakorabeli férfi (portás?), a kezében boríték. Nyújtja Bubiknak s közben hozzászúrja: Hogy gazdája legyen! Ő átveszi, rávillan a szeme a feladóra, s azonmód elhajítja. Az asztal fölötti fal fogja meg. Düh, undor, szégyen. Számlát, értesítést, felszólítást hozott volna ez a lompos Hermész, aki elégedetten, a vezérférfiút kajánul felbosszantva távozik? Bubik "kiakad", elveszti a fonalat. Tehetetlen. Három másodperc: irdatlan kövek kocódnak, tengeráramlatok kavarnak, állatok zúdulnak le a hegyről, keserű nyál, szűrő érzés a gyomor körül. A negyedik másodperc: folytatja.

Elég könnyen teremtek kapcsolatot az emberekkel. Gáspár Sándorral szoktunk beszélgetni, hogy vannak köztünk fantasztikusan tehetséges emberek, de mert nehezen kommunikálnak, nem kerülnek bele a dolgokba. Szerintem az nem burkolt önreklámozás, ha valaki beszélget a másikkal, bizonyos szituációkban meghallgatja, egyszerűen fölveszi a kapcsolatot! Ez kell ahhoz, hogy utána az ember egyszer csak váratlanul kapjon egy lehetőséget. Aki be van gubózva, az fele annyi lehetőséget kap, hiszen nem merik megközelíteni, vagy azt gondolják, hogy szándékosan elzárkózik. Nekem megadatott az, hogy önbizalomra tegyek szert, mert az első pillanattól kezdve megbíztak bennem, szerettek és játéklehetőséget kaptam. Egyből bedobtak a mélyvízbe, és nagyon hamar jöttek a sikerek is. Ez volt az első periódus, amikor még újdonság volt a játék, egyáltalán a szereplés, a magamutogatás, és akkor állatira élveztem, hogy néznek, tapsolnak, hogy fölismernek. Ennek később nagy ára lett, ugyanis felületessé tett. Olyan szerepeket játszottam el, féltudással, amikről azt sem tudtam, hogy mik valójában. De miután új arc voltam, végtelen önbizalommal, sokszor szemtelenül nagy önbizalommal, sikereim voltak. Fogalmam nem volt, hogy Mercutio Mab-monológja miről szól, s mégis a legnagyobb sikerem abban volt. Talán mert olyan akrobatikusan tudtam megoldani, ami nem volt jellemző az átlagos színészetre. Ez, s a helyzetemben bárki más így járt volna, nagyképűvé tett. Túl hamar

belekóstoltam a sikerbe. Ma, hogy a szereplés már nem újdonság a számomra, iszonyatos küzdelmet vívok a figurákkal, önmagammal. A versnél is nagyon kell figyelnem, nehogy a dallam, a ritmus a vers értelmének a rovására menjen. Hajlamos vagyok ráülni, s akkor rámszól a rendező: "Ne énekelj!" Célozva arra, hogy "látom rajtad, bele sem gondolsz abba, amit mondasz". Csak ráülsz és visz a dallam, a ritmusa a versnek. Egyébként imádom a jó ritmust, a szenvedélyt, a szép szavakat és a szép mondatszerkezeteket!

Ahogy a szép szövegről beszél, tele lesz ózonnal a levegő. Nagy lélegzetekkel szívja be, hosszú mondatokban fújja ki. Szélesül. Dolgozik a ritmus, mégis a nyelv szilárd szerkezetének talaján áll. Elképzelem, hogy bög, akár a havasi kürt, vagy elgurított golyóként végigpattog a szavak szabályos lépcsőfokain. Bach mint a tökéletes retorika. Ha jól csinálják, gyógyít.

Szerencse, hogy jól indultam, mert látom, hogy akiknek hosszú éveket kellett várniuk egy jelentős szerepre, egy beugrásra, azok nem felejtik el egy életre ezt a várakozást, miközben náluk sokkal tehetségtelegebb kollégák elszárgultak mellettük. Hála Istennek, bennem nincsenek, nem is lehetnek ilyen tüskék. Most viszont elképesztő nehéz megszabadulnom a már bevált modorosságaimtól és a felületességtől.

Ha megnézem magam egyszer-kétszer a tévében, a hibáimért teszem. Figyelem, hol hadarok, mikor hadonászom feleslegesen, vagy nem osztom be a mozdulataimat, ahogy esik, úgy puffan. Igen tanulságos. Egy színésznek nem sok öröme telik abban, hogy viszontlátja önmagát. Én inkább másokat nézek. Nálam jobbakat. Nem föltétlen filmsztárokat, mert a zöme a színpadon meghal. Ott, ahol kronológiai sorrendben, héttől tízig, egy ívben, minden trükk nélkül, legfeljebb egy szünettel el kell játszani egy teljes figurát. Nincs trükk, mert karnyújtásnyira ül a közönség.

Én nemcsak a nézőtől várom el a katarzist. Azok közé a színészek közé tartozom, akik ezt elsőként élik át a figurával való találkozáskor estéről estére. S miután magamat elég sok tekintetben gyengének, megingathatónak érzem, állatira élvezem, amikor egy erős ember által én is megerősödöm pár órára.

A szívet előbbre teszem, mint a fejet. A koppányi, kossuthi vérmérséklethez tartozom. Ezért volt érdekes Herczeg Ferenc *A híd* című darabjában Széchenyi István gondolataival azonosulnom. Főleg, olvasván és látván, hogy mire mentünk a nagy melldőngetéssel! Széchenyi azt mondja Kossuthnak, hogy "A józan ész vezesse a magyart, ne az érző szív!" A hideg, számító megfontolás, ne a szenvedély. Nekem ez nem igazán megy, mert hajt a vérem, de azt is tudom, hogy fejben erősödnöm kell. Nem mindent old meg a nemes indulat. Tehát így értem azt, hogy jobb színész akarok lenni, s ez a civil életemre is vonatkozik, mert a színészet az emberből táplálkozik. Higgadtan, észérvekkel kell tudnom – akár magamnak, akár másoknak – választ adnom az élet bizonyos kérdéseire. El kell hagynom a különböző hőzöngéseket, s egy csomó dolgot el is hagytam már.

Sem a hülyéknek, sem a pimaszoknak nem tud megbocsátani. Tehát kissé bizonytalanul ígéri meg, hogy "jó lesz". Hogy vasalt kapu mögé zárja démonait. Ha dörömbölnének, nem kell feszegetnetek a pántokat! Egyébként sem igazi agresszivitás az övé, nem keres mindenáron áldozatot. Csak "ideges", mint az éhes ember.

Én, mint görögkatolikus, a keresztény Magyarországon nőtem fel, abban a szellemben is neveltek. Most, úgy negyven fölött, az identitásomat keresem, őszintébben akarok élni, tisztában akarok lenni a gyökereimmel. Minden nagy ünnepen elmegyek a templomba. Szoktam imádkozni, de a tízparancsolat szerint nagyon komoly bűnöket követek el. Halálos bűnöket. Valami ősi, pogány vér is csörgedezik bennem, ami mindig elragad, elrabol, és ami miatt álladó lelkipurdalásban élek. Rossz katolikussá tesz a vérmérsékletem, mert engedek a kísértéseknek. Olykor elementáris indulatok szabadulnak föl bennem. Nem akarom misztifikálni a dolgot, hogy csak úgy lehet valaki színész, ha pokolra megy, de azért van ebben valami. Mindezt nem tudatosan csinálom, mint az életem nagy részét. Valami tragédiának, súlyos sérülésnek kellene történnie, hogy megváltozzam.

Bubik szabadságát, jobban mondva azt az öntörvényűséget, amit az életben legjobban élvez, csak valami fertelmes csapás billenthetné ki a sarkaiból. Rábólint, amire muszáj, elfogadja, ami felkínálkozik, és lohol a vitézség után. Egyébként mindenhez jussa van. Ahogy a sorsát megzúzó tragédia esélyéről szól, nem illetődik meg. Nem rajta múlik. Mint a természete. Ez a hite, gondolata, s ne adj' Isten, végzete. Színész!

Nem vagyok különleges ember, csodabogár, bár remélem, hogy pusztá statisztikai szám sem. Az én érzéseim vagy színészi sorsom szerintem sok más magyar színészre is jellemző.

Elhagytam a negyvenet. A legszebb férfikorba lépem, mert negyven után még van az embernek fizikuma, és már van némi bölcsessége is. Úgy érzem, hogy vannak körülöttem olyan társak és egy-két olyan mester, akik segíthetnek. A többi rajtam múlik. Nem fogom tudni ráfogni senkire, hogy ha valóban nem lesz belőlem nagy színész.

Szemben ül a nagyméretű tükörrel és gyors, takarékos mozdulatokkal sminkel. A testszínénél élénkebb, púderszerű festéket ken fel az arcára, "hogy ne csillogjon" – jegyzem meg okoskodva. Hogy a reflektorok fénye ne mutasson holtápadtnak – tesz helyre. Közben dörgöl, az áll fölötti részt kitolja a nyelvével, hogy feszes legyen. Nem is tudom, illő-e ezt látnom. Aztán jön a bajusz. Egy dobozfedélben lapít a két szőrpreparátum. Jelentéktelenül, mint a borbélyüzlet forgószéke alól ki nem söpört hajtincsek. A mennyezet alatt, a polcokon néhány kellék: egy bumfordi mellvért, kalap, ez-az. Báméskodom, mi mást tehetnék. Fent van a fél bajusz, tapogatja, fintorog. Egy pillanatra rámvillan a tükörből a szeme: Na, mi van? Lenyúl a papírtálcába a maradék bajuszért, azt is rögzíti. Most a bajuszt ragasztó színész szerepét játssza. A műveletre koncentrálni, mintha egész testével akarna fölragadni arra a két röpdőső szőrcombókra. Bubiknak bajsza nőtt! Betölti a tükört, a fejét illegeti. Én meg ülök az öltözőben, mint egy potyázó. Töredék közönség, pislogó csomag.